

Grondwettelijk Hof

PERSBERICHT
ARREST 26/2023

De Vlaamse en Brusselse wetgeving tot invoering van de afzonderingsplicht en de contactopsporing in het kader van COVID-19 is grondwettig, behalve op twee punten

Tegen twee Vlaamse decreten van 10 juli 2020 en 18 december 2020 en een ordonnantie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 17 juli 2020 tot invoering van de afzonderingsplicht en de contactopsporing in het kader van COVID-19 werden verschillende beroepen tot vernietiging ingediend. Die normen voorzien in een verplichting tot afzondering en zelfafzondering, een controle op de naleving ervan en strafsancties voor de overtreders. Verder maken zij het mogelijk met de gemeenten persoonsgegevens uit te wisselen met betrekking tot de identiteit van degene die in afzondering moet gaan, waar hij dat doet en hoe lang.

Het Hof verwerpt de meeste kritieken. Het Hof vernietigt evenwel 1) de bepalingen van het decreet van 18 december 2020 die betrekking hebben op de gegevensverwerking, met handhaving van de gevolgen tot de inwerkingtreding van een regeling die voldoet aan de privacyregelgeving en uiterlijk tot en met 31 december 2023, en 2) de bepaling van hetzelfde decreet en de bewoordingen in de ordonnantie van 17 juli 2020 die verwijzen naar het begrip « hoogrisicogebied » respectievelijk « rode zone ».

1. Context van de zaak

De Vlaamse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (voor het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad) hebben verschillende initiatieven genomen om de COVID-19 pandemie te bestrijden en de verdere verspreiding van het SARS-CoV-2-virus tegen te gaan. Het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 10 juli 2020, het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 18 december 2020 en de ordonnantie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 17 juli 2020 voorzien in verschillende maatregelen. Zo worden maatregelen met betrekking tot een **verplichte afzondering en zelfafzondering**, medisch onderzoek en medische testing ingevoerd, waarvan de naleving wordt gecontroleerd en de niet-naleving strafbaar wordt gesteld. Andere maatregelen hebben betrekking op de **gegevensverwerking** van bepaalde categorieën van personen in het kader van de handhaving en de contactopsporing.

Tegen deze drie normen werden verschillende beroepen tot vernietiging ingediend, door zowel particulieren als door een vereniging die de bevordering van de mensenrechten als doel heeft. Sommige van die particulieren hebben ook de schorsing van het decreet van 18 december 2020 gevraagd. Bij zijn arresten [nrs. 88/2021 en 89/2021](#) van 10 juni 2021 heeft het Hof die vorderingen tot schorsing verworpen, omdat de verzoekende partijen niet aantoonde dat de onmiddellijke toepassing van de bestreden bepalingen hun een moeilijk te herstellen ernstig nadeel konden berokkenen.

2. Onderzoek door het Hof

De verzoekende partijen voeren verschillende kritieken aan tegen de bestreden normen.

2.1. De bevoegdheidverdelende regels (B.17-B.25)

Verschillende verzoekende partijen voeren aan dat bestreden maatregelen inzake afzondering, medisch onderzoek en testing en de strafbaarstelling en bestraffing van de niet-naleving ervan niet tot de bevoegdheid van de gemeenschappen, maar tot die van de federale overheid behoren.

De gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie zijn bevoegd voor de activiteiten en diensten op het vlak van de preventieve gezondheidszorg, wat onder meer betrekking heeft op de opsporing van en de strijd tegen besmettelijke ziekten. De gemeenschappen kunnen eveneens de niet-naleving van hun bepalingen strafbaar stellen en de straffen wegens die niet-naleving bepalen. Het Hof leidt hieruit af dat de bestreden maatregelen en de strafbaarstelling en bestraffing van de niet-naleving ervan tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoren.

2.2. De niet-raadpleging van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit (B.30.1-B.30.15)

Verschillende verzoekende partijen voeren aan dat het decreet van 18 december 2020 vóór haar aanneming had moeten worden onderworpen aan het advies van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit, conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Het Hof wijst erop dat de gemeenschappen bevoegd zijn om een instantie op te richten die belast is met het toezicht op de naleving van de verwerking van persoonsgegevens in de aangelegenheden waarvoor zij bevoegd zijn. Richten zij geen dergelijke instantie op, dan wordt dat toezicht uitgeoefend door de federale Gegevensbeschermingsautoriteit. Het Hof stelt vast dat de Vlaamse Gemeenschap een toezichhoudende instantie heeft opgericht, zodat zij de federale Gegevensbeschermingsautoriteit niet moest raadplegen. Aangezien de Vlaamse toezichtinstantie echter niet werd aangemeld bij de Europese Unie, zoals nochtans vereist door de AVG, kan deze niet worden beschouwd als een bevoegde toezichhoudende autoriteit in de zin van de AVG en kan het advies dat zij heeft gegeven geen raadpleging zijn in de zin van de AVG. Het Hof verklaart dit middel gegrond.

2.3. Het verbod op schorsing van de Grondwet (B.31.1-B.31.4)

Volgens verschillende verzoekende partijen schenden de bestreden maatregelen artikel 187 van de Grondwet, doordat zij de Grondwet geheel of gedeeltelijk zouden schorsen.

Artikel 187 van de Grondwet bepaalt dat de Grondwet noch geheel, noch gedeeltelijk kan worden geschorst. Die bepaling verbiedt echter niet dat maatregelen grondrechten « beperken », voor zover de bevoegde rechter die beperking aan die grondrechten kan toetsen. Hoewel de bestreden maatregelen erop gericht zijn een feitelijke noodsituatie te bestrijden en de gevolgen ervan te beperken, komen zij volgens het Hof geenszins neer op het uitroepen van een noodtoestand, waarbij de Grondwet of een van haar bepalingen tijdelijk zouden worden geschorst. Het Hof verwerpt bijgevolg dit middel.

2.4. De verplichting tot afzondering en zelfafzondering (B.32-B.48)

Verschillende verzoekende partijen voeren aan dat, voor de besmette personen en de personen die een verhoogd risico op een besmetting vertonen, de mogelijkheid tot het bevelen van een afzondering door de bevoegde gezondheidsautoriteit en de verplichting tot zelfafzondering neerkomen op een « vrijheidsberoving » in de zin van artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, waarvoor geen afdoende waarborgen bestaan (zoals een gepaste rechterlijke controle).

Het Hof herneemt de overwegingen uit zijn arresten [nrs. 88/2021 en 89/2021](#), waarin het de door de ambtenaar-arts opgelegde afzondering als een « vrijheidsbeperking » heeft gekwalificeerd, en komt voor zowel de door de bevoegde gezondheidsautoriteit of een ambtenaar arts opgelegde afzondering als de verplichting tot zelfafzondering tot de conclusie dat die maatregelen, ondanks hun ingrijpende karakter en de mogelijke strafsancties, als een beperking op de bewegingsvrijheid en niet als een vrijheidsberoving moeten worden beschouwd.

Het Hof merkt echter op dat tegen een dergelijke vrijheidsbeperking een rechterlijk beroep moet open staan. Het Hof stelt vast dat dat het geval is. Zo heeft de Vlaamse Gemeenschap voorzien dat de door een ambtenaar-arts opgelegde afzondering kan worden aangevochten bij een onafhankelijk samengesteld beroepscollege dat beantwoordt aan meerdere kenmerken van een rechterlijke instantie. De verplichting tot zelfafzondering kan worden bestreden met een beroep bij de hoven en rechtbanken, zo nodig in kort geding. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie heeft in geen enkel beroep voorzien, zodat de door de geneesheer-gezondheidsinspecteur opgelegde quarantainemaatregel kan worden aangevochten bij de Raad van State, terwijl tegen de verplichte zelfafzondering het gewone beroep bij de hoven en rechtbanken, met inbegrip van het kort geding, kan worden ingesteld.

Het Hof verwerpt bijgevolg het middel.

2.5. Het wettigheidsbeginsel in strafzaken (B.49-B.55)

Verschillende verzoekende partijen voeren aan dat de bestraffing van de niet-naleving van de verplichting tot afzondering en zelfafzondering het wettigheidsbeginsel in strafzaken schendt. De begrippen « verhoogd risico », « hoogrisicogebied » en « rode zone » zijn vaag en laten hen niet toe om in te schatten in welke omstandigheden hun handelen strafbaar is.

Het Hof is van oordeel dat het begrip « verhoogd risico » voldoende duidelijk is. Voor de invulling van de begrippen « hoogrisicogebied » en « rode zone » verwijzen het decreet van 18 december 2020 en de ordonnantie van 17 juli 2020 naar de plaatsen die door de FOD Buitenlandse Zaken werden aangeduid. Volgens het Hof is een dergelijke werkwijze enkel toelaatbaar als die plaatsen worden opgenomen in een officiële tekst, die wordt bekendgemaakt op een wijze die elke persoon de mogelijkheid biedt om te allen tijde daarvan kennis te nemen. Aan die voorwaarde is evenwel niet voldaan, nu noch het decreet noch de ordonnantie de link bevatten van de website « www.info-coronavirus.be » waarop de lijsten met hoogrisicogebieden en rode zones zijn bekendgemaakt. Met betrekking tot die begrippen stelt het Hof dan ook een schending van het wettigheidsbeginsel vast.

2.6. De gegevensverwerking (B.75-B.77.4)

Verschillende verzoekende partijen voeren aan dat de Vlaamse decreetgever het recht op eerbiediging van het privéleven schendt doordat hij toelaat dat medische persoonsgegevens

worden uitgewisseld met een ruime kring van actoren, namelijk het centrale contactcentrum, de veldonderzoekers en hun supervisors, de lokale contactcentra en de COVID-19-teams.

Het Hof stelt vast dat deze actoren onderworpen zijn aan een wettelijke geheimhoudingsplicht waarvan de schending strafrechtelijk wordt bestraft. Onder dat voorbehoud, verwerpt het Hof het middel.

3. Besluit

Het Hof 1) vernietigt de artikelen 2 en 7 tot 15 van het decreet van 18 december 2020 die betrekking hebben op de gegevensverwerking, maar om de rechtsonzekerheid te vermijden die uit die vernietiging zou voortvloeien, handhaaft het de gevolgen van die bepalingen tot de inwerkingtreding van een regeling die werd aangenomen nadat voldaan is aan de vereisten van de AVG en uiterlijk tot en met 31 december 2023; 2) vernietigt de bepaling van hetzelfde decreet met betrekking tot het begrip « hoogrisicogebied » en de woorden « ieder persoon die aankomt op het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, afkomstig uit een stad, gemeente, district, regio of land die door de federale overheidsdienst Buitenlandse Zaken als rode zone is bestempeld in het kader van die pandemie » in de ordonnantie van 17 juli 2020 en 3) onder voorbehoud van de interpretatie vermeld onder 2.6, verwerpt de beroepen voor het overige.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidsverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)